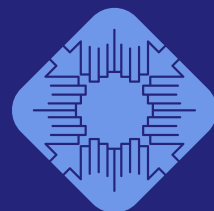

حقوق کارگران در ایران

شماره ۱۹

پاییز ۱۴۰۰

فهرست مطالب

۴	مقدمه
۵	کلیات: دولت ورشکسته، کارگران گرسنه
۷	بیکاری: ۱۴ میلیون نفر «بیکار» یا «شبه بیکار» اند
۹	فقر کارگران را می‌کشد
۱۱	اعتراضات: پرشمار و بی وقفه
۱۳	معلمان: شکوه همبستگی
۱۵	معدنکاران علیه استثمار
۱۷	بخش درمان: فرار پرستاران از تبعیض
۱۹	انرژی: تداوم حق خواهی کارگران پیمانی
۲۱	بحران آب و کشاورزان بیکار شده
۲۲	دیگر اعتراضات
۲۳	سرکوب
۲۵	مهاجران
۲۶	افزایش شمار کودکان کار
۲۷	حوادث کار: پاییز مرگبار
۲۸	کولبران: شلیک‌های مرگبار

حقوق کارگران در ایران

شماره ۱۹

پاییز ۱۴۰۰ / اکتبر تا دسامبر ۲۰۲۱

بنیاد رسانه‌ای زمانه

مقدمه

این نوزدهمین خبرنامه کارگری زمانه است. خبرنامه از شماره ۱۵ به صورت فصلنامه منتشر می‌شود. تمرکز خبرنامه کارگری بر روی این نکات عمده است: امنیت و سلامت در محل کار، انواع تبعیض در حوزه کارگری، مسائل مربوط به کار زنان، کودکان کار، بیکاری، تعویق یا عدم پرداخت دستمزدها، و سازماندهی و اعتراضات کارگری.

زمانه به شکل پیگیر اخبار کارگری در ایران را گزارش می‌کند. خبرنامه‌های زمانه می‌کوشند یک «تصویر بزرگ» از موضوع حقوق کارگران ایران ارائه کنند. گزارش پیش رو رخدادها و روندهایی را در محدوده تقریبی پاییز ۱۴۰۰ / اکتبر تا دسامبر ۲۰۲۱ در برمی‌گیرد. خبرنامه مدعی پوشش کامل همه رخدادها نیست.

ما در اول ماه مه هر سال یک خبرنامه سالانه هم منتشر می‌کنیم که در آن موضوعات عمده در حوزه کارگری در یک بازه یک ساله بررسی می‌شوند. در اول ماه مه ۲۰۲۱/۱۴۰۰ [خبرنامه سالانه شماره ۳](#) منتشر شد. سه خبرنامه ویژه هم به تازگی منتشر کرده‌ایم: درباره [وضعیت پرستاران](#)، درباره [سرکوب مزدی در ایران](#) و [بازنشستگان در هزارتوی فقر](#).

همه خبرنامه‌ها را می‌توانید از [صفحه حقوق کارگران](#) زمانه دریافت کنید.

کلیات: دولت ورشکسته، کارگران گرسنه

نمایندگان دولت ایران پس از چند ماه تأخیر به وین بازگشتند تا مذاکرات موسوم به «احیاء برجام» را سر بگیرند. هنوز مشخص نیست که این دور از گفت‌وگوها به نتیجه برسد یا نرسد. بی ثمر ماندن مذاکرات و تداوم تحریم‌ها می‌تواند اقتصاد ایران را با بحران‌های بیشتری روبرو کند. در تابستان امسال یک گزارش منتسب به سازمان برنامه و بودجه منتشر شد که نشان می‌داد در صورتی که تحریم‌ها لغو نشود اقتصاد ایران تا سه سال آینده ورشکسته خواهد شد.^۱ برآورد نهادهای رسمی نشان می‌دهد کسری بودجه سال ۱۴۰۰ دولت از ۴۰۰ هزار میلیارد تومان فراتر خواهد رفت و ۳۰۷ هزار میلیارد تومان از کسری بودجه غیرقابل تأمین خواهد بود.^۲ بدهی دولت به نظام بانکی و بخش حقیقی و حقوقی از ۱۵۰۰ هزار میلیارد تومان بیشتر خواهد شد.^۳

همزمان با دور هفتم و هشتم مذاکرات نجات برجام در وین، نرخ دلار در ایران از ۳۰ هزار تومان فراتر رفت و شاخص بورس هم در مسیر نزولی قرار گرفت.^۴ دولت برای تأمین مالی به فروش اوراق بدهی و برداشت غیرمستقیم از خزانه بانک مرکزی روی آورده است. دولت بانک‌ها را به خرید اوراق بدهی مکلف کرده است و بانک‌ها برای خرید اوراق از بانک مرکزی استقراض می‌کنند؛ چرخه‌ای که به رشد نقدینگی و پیشروی غیرقابل مهار نرخ تورم انجامیده است. هرچند که دولت مدعی شد سرانجام در آبان ماه توانسته جلوی افزایش شتابناک تورم را بگیرد و شیب تند آن را کاهش دهد اما به نظر می‌رسد که این کند شدن تصنعی روند افزایش نرخ تورم در ماه‌های پایانی سال با هدف تحمیل سرکوب مزدی بر کارگران در شورای عالی کار صورت می‌گیرد.

سیاست دولت سیزدهم به ریاست ابراهیم رئیسی برای کاهش کسری بودجه، کاهش بودجه رفاهی، سرکوب دستمزدها و سیاست‌های انقباضی است که سلامت و معیشت کارگران شاغل و بازنشسته و بیکاران را به خطر انداخته است. دولت در لایحه بودجه سال آینده، افزایش فقط ۱۰ درصد حقوق کارکنان دولت را پیش‌بینی کرده است که با توجه به این رقم احتمال می‌رود شورای عالی کار نیز همین رقم را مبنای تعیین دستمزد سال آینده قرار دهد.

متوسط سن بازنشستگی و همچنین شیوه محاسبه حقوق دوره بازنشستگی نیز در لایحه بودجه به زیان کارگران و بازنشستگان تغییر کرده است.^۵ یعنی دولت بدون اینکه طرح یا لایحه‌ای مرتبط با «اصلاح قوانین تأمین اجتماعی» در مجلس مطرح و تصویب شود، تصمیم دارد از سال آینده سن بازنشستگی را دو سال افزایش دهد و میانگین حقوق سه سال آخر را برای محاسبه مستمری مبنای قرار دهد. هر دو تصمیم بر معیشت کارگران و بازنشستگان اثر مستقیم دارد. دولت در حالی تصمیم دارد سن بازنشستگی را افزایش دهد که لایحه دائمی‌سازی همسان‌سازی حقوق بازنشستگان همچنان در هاله‌ای از ابهام قرار دارد و بررسی آن در مجلس به تأخیر افتاده است.^۶ (برای اطلاع بیشتر به ویژه نامه [بازنشستگان](#) زمانه رجوع کنید).

علاوه بر این، ارز ترجیحی برای واردات کالاهای اساسی و دارو نیز از بودجه حذف شده است. دولت

۱ رادیو زمانه، ۲۵ مهر ۱۴۰۰

۲ تجارت نیوز، ۲۳ مهر ۱۴۰۰

۳ روزنامه اعتماد، ۲۹ آبان ۱۴۰۰

۴ رادیو زمانه، ۲۲ آذر ۱۴۰۰

۵ رادیو فردا، ۲۱ آذر ۱۴۰۰

۶ رادیو زمانه، ۳ آذر ۱۴۰۰

امسال نیز با ارائه یک لایحه با قید فوریت خواستار حذف ارز ترجیحی شد. مجلس با قید فوریت این لایحه مخالفت کرد. رئیس سازمان برنامه و بودجه اما گفت که دولت در سال جاری حق استفاده از ارز ترجیحی را ندارد.^۷ معاون وزیر اقتصاد پیشتر گفته بود هشت میلیارد دلار بودجه واردات کالای ضروری و دارو در شش ماه نخست سال هزینه شده و دولت برای واردات این گروه از کالاها در نیمه دوم سال به ۱۲ میلیارد دلار بودجه نیاز دارد.

حذف ارز ترجیحی که برای واردات نهاده‌های دامی و دارو و تجهیزات پزشکی هزینه می‌شد، می‌تواند به افزایش قیمت مواد غذایی پروتئینی و داروهای وارداتی و حتی داروهای تولید داخل (که مواد اولیه آن وارد می‌شود) بیانجامد و شرایط را برای مزدبگیران و طبقه کارگر دشوارتر کند. کمیته مزد «کانون عالی شوراهای اسلامی کار»، از تشکلهای حکومتی، در آبان امسال هزینه سبد معیشت را ۱۱ میلیون و ۵۰۰ هزار تومان برآورد کرد؛ رقمی تقریباً سه برابر بزرگتر از حداقل دستمزد مصوب شورای عالی کار. با این حال، شورای عالی کار همچنان در باره «ترمیم دستمزد» سکوت کرده است.

مسکوت ماندن ترمیم دستمزد و فقدان حمایت‌های اجتماعی حکومت شمار گرسنگان و فقرا را افزایش داده است. بر اساس گزارش وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، حداقل یک سوم جمعیت ساکن ایران در زیر خط فقر قرار دارند. رئیس مرکز پژوهش‌های تأمین اجتماعی گفت: ۳۱٫۸ درصد جمعیت مناطق شهری و ۵۰ درصد جمعیت مناطق روستایی «زیر خط فقر مطلق» قرار دارند.^۸ مدیرکل بهبود تغذیه وزارت بهداشت و درمان هم از بروز ناامنی غذایی در هشت استان و افزایش شمار کودکان زیر ۵ سالی خبر داد که از سوء تغذیه رنج می‌برند.^۹

---

۷ [ایلنا](#)، ۲۲ آذر ۱۴۰۰
۸ [ایسنا](#)، ۲۳ آبان ۱۴۰۰
۹ [رادپو زمانه](#)، ۲۵ مهر ۱۴۰۰

بیکاری: ۱۴ میلیون نفر «بیکار» یا «شبه بیکار» اند

همزمان با افزایش نرخ تورم، شمار بیکاران نیز بیشتر شده است. مرکز آمار ایران نرخ بیکاری در پایان تابستان را ۹,۶ اعلام کرد که نسبت به فصل قبل، یعنی بهار ۱۴۰۰، بزرگتر شده بود.^{۱۰} نرخ واقعی بیکاری دستکم دو برابر بزرگتر از نرخ رسمی برآورد می‌شود. وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی در یک برنامه تلویزیونی گفته که ۱۴ میلیون نفر «بیکار» یا «شبه بیکار» اند.^{۱۱} نتایج یک تحقیق نشان می‌دهد که در سال ۱۳۹۹ بیش از نیمی از جمعیت شاغل در مشاغل «غیر رسمی» مشغول به کار بودند.^{۱۲} جمعیت شاغل در «مشاغل غیررسمی»، یعنی آن دسته از مشاغلی که فاقد قرارداد کار مشخص، پوشش بیمه تأمین اجتماعی و دستمزد مصوب هستند، در سال قبل بیش از ۱۳ میلیون نفر برآورد شده بود.^{۱۳} با تداوم رکود اقتصادی که تحت تأثیر همه‌گیری کرونا شدت گرفته، برآورد می‌شود شمار شاغلان بخش غیررسمی در سال جاری افزایش یافته باشد.

نتایج آمارگیری مرکز آمار نشان می‌دهد نرخ مشارکت اقتصادی و نرخ اشتغال همانند فصل‌های گذشته، در تابستان سال جاری کاهش یافته است. کاهش شمار شاغلان در آمارهای رسمی به معنای بزرگ تر شدن بخش غیررسمی و آنچیزی است که مسئولان حکومتی «مشاغل کاذب» می‌خوانند.

جدول زیر تفاوت جمعیت فعال اقتصادی، مشارکت اقتصادی، شاغلان و بیکاران را نشان می‌دهد. همانطور که در جدول پیداست نرخ مشارکت و نرخ اشتغال هم در مقایسه فصلی و هم در مقیاس سالانه کاهش یافته است. بر اساس اعلام مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، حداقل سه میلیون نفر از جویندگان کار به دلیل ناامیدی از یافتن شغل از بازار کار خارج شده‌اند.

شاخص / سال	تابستان ۱۴۰۰	بهار ۱۴۰۰	تفاوت فصلی	تابستان ۱۳۹۹	تفاوت سالانه
نرخ مشارکت	۴۱,۱	۴۱,۴	-۰,۳	۴۱,۸	-۰,۷
نرخ اشتغال	۳۷,۲	۳۷,۷	-۰,۵	۳۷,۸	-۰,۶
جمعیت بیکار	۹,۶	۸,۸	۰,۸	۹,۵	۰,۱

ناتوانی حکومت از کنترل خیزهای به هم پیوسته همه‌گیری کرونا شمار بیکاران را افزایش داده است. دولت تا به حال آمار دقیقی از افرادی که به دلیل کرونا شغلشان را از دست داده‌اند اعلام نکرده است. برآورد می‌شود حداقل یک میلیون نفر از «شاغلان رسمی» و بیش از دو میلیون نفر از شاغلان «مشاغل غیررسمی» تحت تأثیر کرونا شغل خود را از دست داده باشند.

دولت سیزدهم وعده کرده است که سالانه حداقل یک میلیون شغل جدید ایجاد کند. وعده‌ای که تحقق آن به بودجه نیاز دارد و به نظر می‌رسد غیر قابل تحقق باشد. برنامه دولت برای «کاهش نرخ بیکاری»، اصلاح قوانین کار و تأمین اجتماعی به زیان کارگران است. طرح نمایندگان مجلس برای تعیین دستمزد منطقه‌ای و اصلاحات مرتبط با «بهبود فضای کسب و کار» که قوانین تأمین اجتماعی را هدف گرفته، بخشی از اقدامات ضد کارگری دولت و مجلس اند.^{۱۴}

دولت در لایحه بودجه نیز به قوانین تأمین اجتماعی حمله کرده است؛ شیوه محاسبه میانگین حقوق

۱۰ چکیده نتایج آمارگیری نیروی کار، تابستان ۱۴۰۰

۱۱ ایمن، ۹ آذر ۱۴۰۰

۱۲ گزارش تفصیلی اشتغال بخش رسمی و غیررسمی در سال ۱۳۹۹-۱۳۹۸

۱۳ رادیو زمانه، ۱۲ آبان ۱۴۰۰

۱۴ رادیو زمانه، ۱۰ مهر ۱۴۰۰

دوره بازنشستگی از دو سال آخر به سه سال آخر اشتغال تغییر کرده و مدت زمان اشتغال برای بازنشستگی دو سال بیشتر شده است. همچنین سن بازنشستگی معلمان از ۶۰ سال به ۶۵ سال افزایش یافته است.

فقر کارگران را می‌کشد

گسترش فقر در سال‌های اخیر موجب افزایش نرخ اقدام به خودکشی شده است. نهادهای دولتی آمار شفافی از خودکشی‌ها منتشر نمی‌کنند. آبان امسال رئیس مؤسسه پژوهشی تأمین اجتماعی از افزایش ۳۵ درصدی خودکشی با قرص برنج خبر داد.^{۱۵} وزارت آموزش و پرورش هم در یک گزارش از «افزایش نرخ خودکشی» و «خشونت» در میان دانش آموزان پرده برداشت.^{۱۶}

بر اساس برآورد مؤسسه پژوهش تأمین اجتماعی، بیش از سه میلیون دانش آموز به دلیل عدم دسترسی به آموزش مجازی از تحصیل بازمانده‌اند. وزارت آموزش و پرورش شمار کودکان بازمانده از تحصیل در سال تحصیلی جدید را ۹۷۰ هزار نفر برآورد کرده است.^{۱۷}

فقر اقتصادی یکی از اصلی‌ترین دلایل ترک تحصیل و بازماندگی کودکان از آموزش است. بخش بزرگی از کودکان بازمانده از تحصیل برای «کمک به خانواده» به کارهای سخت و زیان آور روی می‌آورند.

رسانه‌های خبری ایران در سه ماه گذشته خبرهای متعددی از اقدام به خودکشی در نقاط مختلف کشور منتشر کردند. خبر همه خودکشی‌ها البته در رسانه‌ها منعکس نمی‌شود. نمونه‌هایی از خودکشی یا اقدام به خودکشی کارگران و خانواده کارگران به دلیل مشکلات اقتصادی در زیر آمده است.

- خودسوزی همسر یک کارگر شهرداری دهدشت به دلیل فقر^{۱۸}
- خودکشی یک کارگر در عسلویه^{۱۹}
- اقدام به خودکشی دو کارگر در ایلام به دلیل پرداخت نشدن مطالبات‌شان^{۲۰}
- خودسوزی کارگر ۵۵ ساله در قزوین به دلیل مشکلات بازنشستگی^{۲۱}
- خودسوزی یک کارگر در اداره کار اراک در اعتراض به رای هیئت حل اختلاف^{۲۲}
- خودکشی یک کولبر نوجوان در پاره^{۲۳}
- خودکشی یک کارگر در ایلام^{۲۴}
- خودکشی خانواده سه نفره به دلیل فقر در مهاباد^{۲۵}
- خودکشی مسئول اداری تأمین اجتماعی زنجان^{۲۶}
- خودکشی یک کارگر گاوداری در بهمئی^{۲۷}
- اقدام به خودکشی کارگر ساختمانی در اهواز^{۲۸}
- خودکشی یک جوان در یافت آباد تهران^{۲۹}
- خودکشی یک مرد در مقابل مصلی تهران^{۳۰}

خبرگزاری دانشجویان ایران، ۲۳ آبان ۱۴۰۰	۱۵
خبرگزاری دانشجویان ایران، ۱۵ آبان ۱۴۰۰	۱۶
رادیو زمانه، ۱۶ آبان ۱۴۰۰	۱۷
خبرگزاری دانشجویان ایران، ۴ مهر ۱۴۰۰	۱۸
خبرگزاری کار ایران، ۲۷ مهر ۱۴۰۰	۱۹
باشگاه خبرنگاران جوان، ۴ مهر ۱۴۰۰	۲۰
خبرگزاری کار ایران، ۶ مهر ۱۴۰۰	۲۱
خبرگزاری جمهوری اسلامی ایران، ۲۴ آبان ۱۴۰۰	۲۲
دیده بان ایران، ۲۶ آبان ۱۴۰۰	۲۳
دیده بان ایران، ۳۰ آبان ۱۴۰۰	۲۴
دیده بان ایران، ۲ آذر ۱۴۰۰	۲۵
دیده بان ایران، ۲۵ آبان ۱۴۰۰	۲۶
دیده بان ایران، ۱۲ مهر ۱۴۰۰	۲۷
رکنا، ۲۸ آبان ۱۴۰۰	۲۸
رکنا، ۲۳ آبان ۱۴۰۰	۲۹
رکنا، ۲۵ مهر ۱۴۰۰	۳۰

- خودکشی یک کارگر ساختمانی در مهبانشهر^{۳۱}

اعتراضات: پرشمار و بی وقفه

کسری بودجه در بخش دولتی و غیردولتی روز به روز بیشتر می‌شود. تأمین نشدن منابع پیش‌بینی شده در بودجه به دلیل کاهش شدید صادرات نفت بخش دولتی را در پرداخت حقوق و تأمین بودجه پروژه‌های عمرانی با مشکل روبرو کرده است. تأثیر این وضعیت بر معیشت کارگران تأخیر در پرداخت دستمزدها، کاهش دستمزد و اخراج بوده که اصلی‌ترین انگیزه‌های اعتراضی در محیط‌های کارگری به شمار می‌روند.

کارگران معدن آسمنون مسیر ارتباطی هرمزگان به کرمان را مسدود کردند

شهرداری‌ها به عنوان بزرگترین نهاد عمومی و ارائه دهنده خدمات شهری متأثر از این وضعیت و رکود اقتصادی بخش بزرگی از درآمد خود را از دست داده‌اند. کاهش درآمد در کنار فساد گسترده در قراردادهای واگذاری خدمات شهری به بخش خصوصی شرایط را برای کارگران که اغلب با دستمزدهای اندک و قراردادهای موقت مشغول به کار اند از هر زمان دیگری سخت‌تر کرده است. در مهر ماه سال جاری همسر یک کارگر شهرداری دهدشت به دلیل فقر اقتصادی خودسوزی کرد. کارگران شهرداری دهدشت دستکم ۵ ماه دستمزد معوقه طلبکار اند. در دیگر شهرها نیز کارگران شهرداری وضعیتی مشابه دارند.

در سه ماه گذشته کارگران شهرداری به‌ویژه در استان‌های اصفهان، خوزستان، کردستان، کهگیلویه و بویراحمد، گیلان و قزوین در اعتراض به تأخیر در پرداخت دستمزدها تجمع و تحصن کردند.

کارکنان دانشگاه آزاد اسلامی و دادگستری هم به دلیل تأخیر در پرداخت دستمزدهایشان تجمع

کردند. علاوه بر این، دستمزد کارگران پارچه سبلان اردبیل، کارگران سد شفارود رضوانشهر، کارگران پیمانی آزادراه منجیل، کارگران مخازن نفتی جاسک، حفاری گلوبال پتروتک کیش، خدمات شهری کیش، کارکنان شبکه بهداشت و درمان و کارکنان دادگستری هم با تأخیر پرداخت روبرو بود، و همین موجب تجمع و تحصن شاغلان در این واحدها شد.

شمار کارگرانی که دستمزدهایشان با تأخیر پرداخت می‌شود بیشتر از آن چیزی است که خبرگزاری‌های رسمی و رسانه‌های غیررسمی نزدیک به کارگران گزارش می‌دهند.

همچنین نابرابری و تبعیض میان کارگران رسمی و غیررسمی در بخش‌های مختلف به اعتراض‌های کارگری دامن زده است. پس از کارگران پیمانی نفت و گاز، این بار نوبت به کارگران پیمانی معدن رسید که خواستار پایان دادن به استثمار کارگران غیررسمی شوند. آنها در چند شهر به نشانه اعتراض تحصن کردند.

کارگران نفت و گاز هم که تابستان امسال پس از یک دوره اعتراض فراگیر به برخی از خواسته‌های خود مبنی بر کاهش روزهای کار از ۲۴ روز به ۲۰ روز و افزایش دوره استراحت از ۶ روز به ۱۰ روز، افزایش دستمزد و بهبود کیفیت غذا و اقامتگاه رسیده بودند، پس از آنکه پیمانکاران از اجرای تعهدات سرباز زدند بار دیگر دست از کار کشیدند.

معلمان و بازنشستگان بخش‌های مختلف نیز همانند گذشته از اصلی‌ترین نیروهای معترض بودند که چندین تجمع را در نقاط مختلف کشور سازماندهی کردند.

کشاورزان در اصفهان، خوزستان و چهارمحال و بختیاری هم از دیگر گروه‌های معترض در پاییز امسال بودند. وضعیت کارگران شهرداری‌ها همچنان وخیم است. دستمزد اغلب آنها با تأخیر چند ماه پرداخت می‌شود. ما در فصل نامه پیشین به تفصیل در باره وضعیت کارگران شهرداری‌ها گزارش دادیم.

معلمان: شکوه همبستگی

لایحه رتبه‌بندی در روزهای آخر دولت حسن روحانی به مجلس شورای اسلامی تحویل داده شد. در حالیکه در لایحه ابتدایی ۸۰ هزار میلیارد تومان اعتبار برای اجرای رتبه‌بندی منظور شده بود، مجلس سرانجام لایحه را با سقف اعتبار ۱۲,۵ هزار میلیارد تومان (برای شش ماه دوم سال) در دستور کار قرارداد. محمدباقر قالیباف، رئیس مجلس گفت که با وجود درخواست دولت برای پس گرفتن لایحه، مجلس در نظر دارد رتبه‌بندی را برای شش ماه دوم سال تصویب کند.

معلمان در روزهای ۲۰ و ۲۱ آذر در اعتراض به کاهش بودجه رتبه‌بندی در محل کار اعتصاب کردند. بر اساس اعلام شورای هماهنگی تشکل‌های غیر دولتی، طی دو روز معلمان در حداقل ۶۰ شهر از رفتن به کلاس درس خودداری کردند. همزمان با تحصن معلمان نیروهای امنیتی رسول بداقی، بازرس کانون صنفی را با خشونت در خانه‌اش بازداشت و آمانج امینی از اعضای کانون صنفی معلمان کردستان را احضار کردند.^{۳۲} رسول بداقی، پس از دستگیری در تماسی تلفنی به همسرش گفته که در سلول انفرادی محبوس است اما نمی‌داند در کدام زندان.

دوشنبه ۲۲ آذر نیز معلمان به شکلی فراگیر تجمع کردند؛^{۳۳} تجمعی که در بیش از ۸۰ شهر ایران برگزار شد و به یکی از «گسترده‌ترین» و «بی نظیرترین» اعتراضات صنفی در سه دهه گذشته بدل شد. در نهایت دو روز پس از اعتراضات سه روزه معلمان در شهرهای مختلف مجلس شورای اسلامی لایحه

۳۲ رادیو زمانه، ۲۱ آذر ۱۴۰۰

۳۳ رادیو زمانه، ۲۲ آذر ۱۴۰۰

رتبه‌بندی را با کاهش سقف اعتبار آن تصویب کرد. علی‌رغم تصویب مجلس، اجرای رتبه‌بندی با نظر دولت به سال آینده موکول شد.

فعالان صنفی معلمان لایحه مصوب مجلس را «سرهم‌بندی» توصیف و تهدید کردند اگر مجلس و دولت رتبه‌بندی را به صورت واقعی تصویب و اجرا نکنند، به اعتراضات ادامه خواهند داد.^{۳۴}

معلمان خرید خدمتی، معلمان پیش دبستانی و آموزشیاران نهضت سواد آموزی هم در سه ماه گذشته چندین مرتبه در اعتراض به وضعیت معیشتی، دستمزد اندک و بلا تکلیفی وضعیت شغلی‌شان تجمع کردند.

جدول زیر بخشی از اعتراضات گروه‌های معلمان در فاصله ۲۰ شهریور ۱۴۰۰ تا ۲۰ آذر ۱۴۰۰ را نشان می‌دهد.

گروه معترض	خواسته	شکل اعتراض
معلمان ^{۳۵، ۳۶، ۳۷، ۳۸}	<ul style="list-style-type: none"> • تصویب لایحه رتبه‌بندی به گونه‌ای که حقوق معلمان هشتاد درصد اعضای هیئت علمی دانشگاه باشد. • آزادی معلمان زندانی و توقف تعقیب قضایی معلمان • آموزش رایگان 	تجمع سراسری در بیش از هفتاد شهر
معلمان خرید خدمتی	<ul style="list-style-type: none"> • پرداخت معوقات مزدی • اصلاح قراردادها • افزایش حقوق 	تجمع در قزوین، شیراز، نیشابور، شهرکرد
معلمان پیش دبستانی ^{۳۹، ۴۰}	استخدام در آموزش و پرورش	تجمع در استان خوزستان، گلستان، کهگیلویه و بویراحمد
آموزشیاران نهضت سواد آموزی	استخدام در آموزش و پرورش	تجمع در تهران

۳۴ رادیو زمانه، ۲۴ آذر ۱۴۰۰
 ۳۵ رادیو زمانه، ۳ مهر ۱۴۰۰
 ۳۶ رادیو زمانه، ۱۱ مهر ۱۴۰۰
 ۳۷ رادیو زمانه، ۲۲ مهر ۱۴۰۰
 ۳۸ رادیو زمانه، ۲۰ آبان ۱۴۰۰
 ۳۹ عصر جنوب، ۱۰ مهر ۱۴۰۰
 ۴۰ کینا نیوز، ۲۹ مهر ۱۴۰۰

معدنکاران علیه استثمار

ابراهیم رئیسی، رئیس دولت سیزدهم، در شهریور ماه در بازدید از معدن زغال سنگ پروده وعده کرد که مشکل کارگران پیمانی معدن را حل کند. به فاصله کوتاهی بعد از اظهارات او اما موجی از اعتراض و تحصن در معدن استان کرمان و آذربایجان غربی و شرقی شکل گرفت. در استان آذربایجان غربی همانند سال‌های قبل در آستانه فصل زمستان ۱۰۰ کارگر پیمانی اخراج شدند. کارگران در اعتراض به این اقدام تجمع کردند و با مسئولان استانی به گفت‌وگو نشستند.

در سونگون کارگران مجتمع مس برای چند روز پیاپی در اعتراض به دستمزد اندک و قراردادهای موقت تحصن کردند. کارگران معدن آسمینون جان فاریاب هم همچون بهار امسال بار دیگر محور ارتباطی بندرعباس به کرمان را مسدود کردند.

در استان کرمان نیز که بخش بزرگی از معدن مس و زغال سنگ را در خود جای داده است معدنکاران مس و زغال سنگ در اعتراض به «تبعیض در دستمزد میان نیروهای رسمی و پیمانکاری»، «عدم اجرای طرح طبقه بندی مشاغل»، «دستمزد کم»، «قراردادهای موقت» و «فروش سهام معدن به بخش خصوصی» تجمع و تحصن کردند.

گروه معترض	دلیل اعتراض / مطالبات	شکل اعتراض / نتیجه
کارگران فصلی معدن طلا آق دره ^{۴۱}	اخراج کارگران فصلی و بازگشت به کار	تجمع
کارگران معدن مس دره زار روچون ^{۴۲}	<ul style="list-style-type: none"> اجرا نشدن طرح طبقه بندی مشاغل دستمزد اندک حقوق نابرابر قراردادهای موقت 	تجمع / دیدار با مسئولان استانی
کارگران معدن آسمینون جان فاریاب، ^{۴۳، ۴۴}	<ul style="list-style-type: none"> اجرا نشدن طرح طبقه بندی مشاغل قراردادهای موقت دستمزد اندک 	مسدود کردن جاده ارتباطی به مدت سه روز
کارگران معدن زغال سنگ کرمان ^{۴۵}	فروش سهام شرکت	تجمع و تحصن
کارگران بخش خصوصی معدن زغال سنگ کوهبنان ^{۴۶}	<ul style="list-style-type: none"> تبعیض در پرداخت دستمزدها شرایط کاری سخت لغو خصوصی سازی حذف پیمانکاران 	تحصن شش روزه

۴۱ رادیو زمانه، ۱ آذر ۱۴۰۰

۴۲ خبرگزاری جمهوری اسلامی، ۲۶ آبان ۱۴۰۰

۴۳ شبکه اطلاع رسانی دانا، ۴ آذر ۱۴۰۰

۴۴ خبرگزاری جمهوری اسلامی

۴۵ خبرگزاری کار ایران، ۱۵ آبان ۱۴۰۰

۴۶ رادیو زمانه، ۸ مهر ۱۴۰۰

تجمع و تحسن	<ul style="list-style-type: none"> • اخراج کارگران • تبعیض در پرداخت دستمزد • نیروهای رسمی و غیررسمی • قراردادهای موقت 	کارگران مجتمع مس سونگون ^{۴۷}
تجمع	اخراج و بازداشت کارگران	کارگران معدن میدوک شهربابک ^{۴۸}
تحسن	<ul style="list-style-type: none"> • استئمار کارگران • تبعیض در دستمزدها • خصوصی سازی • شرکت‌های پیمانکاری 	کارگران معدن زغال سنگ گل توت ^{۴۹}

۴۷ رادیو زمانه، ۱۴ آذر ۱۴۰۰
 ۴۸ خیرگزاری کار ایران، ۴ مهر ۱۴۰۰
 ۴۹ راه آرمان کرمان، ۱۱ مهر ۱۴۰۰

بخش درمان: فرار پرستاران از تبعیض

سرانه پرستار در ایران در خوشبینانه‌ترین حالت نیز به ۱,۵ نفر به ازای هر تخت هم نمی‌رسد. فعالان صنفی پرستاران این رقم را کمتر از یک پرستار می‌دانند.^{۵۰} پرستاران در ایران پیش از همه‌گیری کرونا نیز با فشار مضاعف و استثمار شدید روبرو بودند. همه‌گیری کرونا در دو سال اخیر شرایط را برای آنها دشوارتر کرده است. وعده حکومت برای اجرای نظام تعرفه‌بندی همچنان نامحقق مانده؛ و تبعیض و تفاوت دستمزد پرستاران رسمی و غیررسمی، و همچنین دستمزد پرستاران و پزشکان بسیار است.

پرستاران

اجرا نشدن قانون تعرفه‌گذاری خدمات درمانی، تبعیض میان پرستاران شرکتی و رسمی، دستمزد اندک و تأخیر در پرداخت فوق‌العاده و مزایای شغلی و سختی کار پرستاران را به مهاجرت از ایران واداشته است.^{۵۱} معاون پرستاری وزارت بهداشت و درمان از دریافت گواهی حسن انجام کار حدود ۱۵۰۰ پرستار در سال ۱۳۹۹ خبر داد، مدرکی که به کار مهاجرت می‌آید.^{۵۲}

قراردادهای موقت، شرکت‌های پیمانکاری که پرستاران را با حقوق اندک در برابر ساعات کار طولانی استثمار می‌کنند و پرداخت نشدن فوق‌العاده و مزایای شغلی مانند پاداش، اضافه‌کاری، فوق‌العاده شغلی و حق شیفت از اصلی‌ترین دلایل اعتراض پرستاران در سال‌های اخیر بوده است. علی‌خامنه‌ای رهبر جمهوری اسلامی که یک سال قبل در سخنانی به مناسبت روز پرستار در تقویم رسمی جمهوری اسلامی ایران به مسئولان وزارت بهداشت دستور داده بود نظام تعرفه‌بندی را اجرا کنند، امسال نیز به

۵۰ [تسنیم](#)، ۱۹ آذر ۱۴۰۰
۵۱ [همشهری](#)، ۲۰ آذر ۱۴۰۰
۵۲ [جامعه](#)، ۲۴ آذر ۱۴۰۰

همین مناسبت سخنان سال قبل خود را تکرار کرد. در عمل اما تغییری در وضعیت کارگران به وجود نیامد و سازمان برنامه و بودجه به بهانه کمبود منابع مالی با تغییر وضعیت پرستاران شرکتی مخالفت کرد تا مشخص شود سخنان و وعده‌های عالی‌ترین مقام نظام هم برای پرستاران تنها کاربرد شعاری دارد. دبیرکل خانه پرستار در اظهارنظری قابل توجه گفته مسئولان فکر می‌کنند که اگر کارگران امنیت داشته باشند زبانشان دراز می‌شود (حق‌شان را می‌خواهند). به گفته او، کادر درمان در حالی حداقل ۱۰۰ هزار پرستار کم دارد و مجوز استخدام پرستار صادر نمی‌کند که بالغ بر ۱۰۰ هزار دانش‌آموخته پرستاری بیکار اند.^{۵۳}

در فصلی که گذشت، کارکنان کادر سلامت ایران در مقابل سازمان برنامه و بودجه در اعتراض به اجرا نشدن برقراری فوق‌العاده خاص طبق آیین‌نامه استخدامی کادر غیر هیأت علمی تجمع کردند.^{۵۴} کارکنان کادر درمان ایلام^{۵۵}، شیراز^{۵۶}، اصفهان، یاسوج، پزشکان طرح استان یزد و کارورزان بیمارستان مفید تهران نیز از گروه‌های معترض بخش درمان در سه ماه گذشته بودند.

۵۳	رادیو زمانه، ۱۳ آذر ۱۴۰۰
۵۴	خبرگزاری کار ایران، ۶ آذر ۱۴۰۰
۵۵	خبرگزاری کار ایران، ۲۹ آبان ۱۴۰۰
۵۶	صدا و سیما، ۲۳ آبان ۱۴۰۰

انرژی: تداوم حق خواهی کارگران پیمانی

کارگران پیمانی نفت و گاز در تابستان ۱۴۰۰ اعتصابی گسترده را سازمان دادند. کارگران به مرور دست از اعتصاب کشیدند و به محل کار بازگشتند، البته با تعهد پیمانکاران مبنی بر پذیرش بخشی از مطالبات آنها که عبارت بودند از:

- کاهش روزهای کاری از ۲۴ روز به ۲۰ روز و افزایش روزهای استراحت از ۶ روز به ۱۰ روز
- افزایش حقوق
- بهبود کیفیت خوابگاه‌ها و غذا
- حق تشکلیابی
- حذف قراردادهای موقت و شرکت‌های پیمانکاری
- توقف پرونده‌سازی و منع اشتغال کارگران

پایین نبودن برخی شرکت‌های پیمانکاری به تعهداتشان و همچنین تأخیر در پرداخت دستمزدها موجب شد تا کارگران پیمانی در برخی پروژه‌های نفت و گاز و پتروشیمی‌ها دوباره دست به اعتصاب بزنند. دولت و مجلس که همزمان با اعتراضات و اعتصاب گسترده کارگران پیمانی در تابستان وعده کرده بودند به خواسته‌های آنان رسیدگی کنند، در نهایت به توافق رسیدند تا راه را برای استخدام «سهمیه ایثارگران» در وزارت نفت هموار کنند. کارگران پیمانی، اعم از ارکان ثالث یا شرکت‌های پیمانی مقاطعه کار، از «تمهیدات» دولت و مجلس بی‌نصیب ماندند.

مطالبه	گروه معترض
عدم تحقق وعده‌های پیمانکار در باره بهبود وضعیت اقامتگاه، کاهش روزهای کار، افزایش دستمزد	پتروشیمی بوشهر ^{۵۷}
<ul style="list-style-type: none"> • طرح طبقه بندی • پرداخت مطالبات مزدی معوق • ارتقاء کیفیت اقامتگاه و غذا • بیمه درمان کامل و رایگان 	پتروشیمی رازی ^{۵۸}
<ul style="list-style-type: none"> • تبعیض دستمزد نیروهای رسمی و غیررسمی • کاهش ساعت کاری • تغییر شیفت‌ها 	پالایشگاه فجر جم ^{۵۹}
مشکلات معیشتی	پتروشیمی تخت جمشید ^{۶۰}
<ul style="list-style-type: none"> • موقت سازی نیروی کار • واسپاری کارگران به شرکت‌های پیمانی 	پتروشیمی بندر امام ^{۶۱}

۵۷ شورای سازماندهی اعتصاب کارگران پیمانی نفت، ۲۷ مهر ۱۴۰۰

۵۸ ایبنا، ۸ آبان ۱۴۰۰

۵۹ ایسنا، ۲۹ شهریور

۶۰ هور نیوز، ۲۲ آذر ۱۴۰۰

۶۱ خبرگزاری کار ایران، ۲۰ مهر ۱۴۰۰

<ul style="list-style-type: none"> • عدم تحقق وعده‌های پیمانکاران در باره طرح ده روز استراحت / بیست روز کار • بهبود وضعیت پرداخت دستمزد • ارتقاء کیفیت اقامتگاه‌ها (در ادامه اعتصاب فراگیر تابستان) 	کارگران فاز ۱۴ عسلویه ^{۶۲}
<ul style="list-style-type: none"> • عدم تحقق وعده‌های پیمانکاران در باره طرح ده/ بیست • بهبود وضعیت پرداخت دستمزد • ارتقاء کیفیت اقامتگاه‌ها (در ادامه اعتصاب فراگیر تابستان) 	پتروپالایش کنگان
<ul style="list-style-type: none"> • عدم تحقق وعده‌های پیمانکاران در باره طرح ده/ بیست • بهبود وضعیت پرداخت دستمزد • ارتقاء کیفیت اقامتگاه‌ها (در ادامه اعتصاب فراگیر تابستان) 	کارگران ای جی سی عسلویه ^{۶۳}
حذف از سامانه ساپنا	کارگران واحد ترابری نفت زاگرس جنوبی ^{۶۴}
تبعیض دستمزد نیروهای رسمی و غیررسمی	کارگران هلدینگ خلیج فارس ^{۶۵}
<ul style="list-style-type: none"> • تبعیض دستمزد کارگران بومی و غیربومی • تهدید به اخراج کارگران بومی 	کارگران پتروشیمی گچساران ^{۶۶}
<ul style="list-style-type: none"> • طرح طبقه بندی مشاغل • تشکل مستقل • پرداخت مطالبات مزدی معوق 	کارگران پتروشیمی آبادان ^{۶۷}
دستمزد معوق	کارگران کیسون در مخازن نفت جاسک ^{۶۸}
دستمزد معوق	حفاری گلوبال پترونک کیش ^{۶۹}
<ul style="list-style-type: none"> • طبقه بندی مشاغل • افزایش دستمزد • حق تشکل • طرح بیست/ ده 	پتروشیمی آپادانا ^{۷۰}

شورای سازماندهی اعتصاب کارگران پیمانی نفت، ۴ مهر ۱۴۰۰	۶۲
شورای سازماندهی اعتصابات کارگران پیمانی نفت، ۲۶ آذر ۱۴۰۰	۶۳
پامداد ۲۴، ۱۵ مهر ۱۴۰۰	۶۴
نفتی ها، ۱۲ مهر ۱۴۰۰	۶۵
شورای سازماندهی اعتصابات کارگران پیمانی نفت، ۵ آبان ۱۴۰۰	۶۶
شورای سازماندهی اعتصابات کارگران پیمانی نفت، ۳۰ آبان ۱۴۰۰	۶۷
راه دانا، ۱۸ آبان ۱۴۰۰	۶۸
شورای سازماندهی اعتصابات کارگران پیمانی نفت، ۲۵ آبان ۱۴۰۰	۶۹
شورای سازماندهی اعتصابات کارگران پیمانی نفت، ۹ آذر ۱۴۰۰	۷۰

بحران آب و کشاورزان بیکار شده

کم آبی و تأمین نشدن حقا به نیمی از کشاورزان در استان‌های یزد، اصفهان و چهارمحال و بختیاری را بیکار کرده است؛ سرنوشتی مشابه کشاورزان خوزستانی که روزهای متوالی در تابستان امسال (۱۴۰۰) به خیابان آمدند.

کشاورزان اصفهان

در اصفهان کشاورزان از نیمه آبان در زاینده‌رود خشک شده چادر زدند و شبانه‌روز تحصن کردند. حکومت در آغاز کوشید با معترضان همدلی کند. شامگاه سوم آذر نیروهای امنیتی به چادرهای کشاورزان یورش بردند و در روز بعد به معترضان شلیک کردند. منابع دولتی مجروح شدن شماری از معترضان را تأیید کرده‌اند. بر اساس اعلام پلیس، حداقل ۶۷ نفر بازداشت شده‌اند. سخنگوی قوه قضاییه بازداشت حداقل ۱۳۰ نفر را تأیید کرد. فعالان حقوق بشر شمار بازداشت شدگان در جریان این اعتراضات را بیشتر از ۲۰۰ نفر گزارش کرده‌اند.^{۷۱}

همزمان با تحصن گسترده کشاورزان در اصفهان، شهرکرد نیز شاهد تجمع کشاورزان و فعالان محیط زیست بود. معترضان در شهرکرد خواستار توقف پروژه انتقال آب به استان‌های یزد و اصفهان برای مصرف صنایع فولادی و آب‌بر شدند.

وزیر نیرو ۹ آذرماه گفت که دولت برای حل مسئله آب چهار استان خوزستان، اصفهان، یزد و چهارمحال و بختیاری یک طرح ضربتی تصویب کرده است. جزئیات این طرح ضربتی تا به حال اعلام نشده است.^{۷۲}

۷۱ رادیو زمانه، ۱۶ آذر ۱۴۰۰
۷۲ اقتصاد آنلاین، ۹ آذر ۱۴۰۰

دیگر اعتراضات

در سه ماه گذشته کارگران نیشکر هفت تپه همچنان به اعتراضات خود ادامه دادند. این کارگران خواستار بازگشت به کار کارگران اخراجی، تبدیل قراردادهای و سپردن مالکیت کارخانه به طرح توسعه نیشکر بودند. اسماعیل بخشی، کارگر این شرکت که در اعتراضات سال ۱۳۹۷ بازداشت و شکنجه شد، همچنان از بازگشت به کار محروم است.

کارگران ایران خودرو تبریز هم در اعتراض به نابرابری دستمزد در مراکز مختلف چند روز اعتصاب کردند.

کارگران سبلان پارچه اردبیل، لاستیک بارز کردستان، واحد موتورسازی تراکتورسازی تبریز، کارخانه روغن نباتی نینا سیرجان، ماشین سازی ازاک، خدید مبتکران، راهداری مریوان، سیمان جوبین، نگهداری خط و ابنیه فنی راه آهن آذربایجان، مترو هشتگرد، مخابرات سبزوار و شیراز و شرکت توزیع برق گلستان هم در سه ماه گذشته در اعتراض تأخیر در پرداخت دستمزدها، قراردادهای موقت کاری، تبعیض در دستمزدها و شرایط شغلی اعتراض کردند.

گسترده‌تر شدن اعتراضات در گروه‌های صنفی و سالروز اعتراضات آبان ۱۳۹۸ در ماه‌های گذشته با سرکوب بیشتر و امنیتی شدن فضا همراه بود. شمار زیادی از فعالان و مدافعان حقوق کارگران در شهرهای مختلف ایران به نهادهای امنیتی احضار، به صورت موقت بازداشت یا تهدید شدند. اسماعیل گرامی، معلم بازنشسته و نصرت بهشتی، معلم همچنان در زندان نگهداری می‌شوند.

عثمان اسماعیلی، فعال کارگری در سقز، میرم صادقی، عضو کمیته هماهنگی برای ایجاد تشکل‌های کارگری در سنندج، عالیه اقدام دوست، فعال مدافع حقوق کارگران، عزیز قاسم‌زاده، عضو کانون صنفی معلمان استان گیلان، عسل محمدی و هیراد پیربدایی از فعالان کارگری در تهران و لیلا حسین زاده، فعال دانشجویی برابری خواه و مدافع حقوق کارگران و توسط نهادهای امنیتی بازداشت شدند. عزیز قاسم زاده پس از دو هفته با قرار وثیقه آزاد شد.

ماموران امنیتی همچنین برخی از فعالان صنفی و خانواده کشته شدگان در اعتراضات آبان ۹۸ در شهرهای مختلف را به مراجع امنیتی احضار و یا بازداشت کردند.

اسامی	شکل سرکوب
<p>عثمان اسماعیلی، فعال کارگری در سقز^{۷۳}</p> <p>میرم صادقی، عضو کمیته هماهنگی برای ایجاد تشکل‌های کارگری^{۷۴}</p> <p>عزیز قاسم زاده، عضو کانون صنفی معلمان گیلان^{۷۵}</p> <p>عسل محمدی، فعال مدافع حقوق کارگران^{۷۶}</p> <p>هیراد پیربدایی، فعال مدافع حقوق کارگران</p> <p>رسول بدایی، بازرس کانون صنفی معلمان^{۷۷}</p> <p>لیلا حسین زاده، فعال دانشجویی مدافع حقوق کارگران^{۷۸}</p> <p>عالیه اقدام دوست، فعال حقوق زنان و مدافع حقوق کارگران</p> <p>ستار زارعی، شاعر و مدافع حقوق کارگران^{۷۹}</p>	بازداشت
<p>آمانج امینی، عضو کانون صنفی معلمان کردستان^{۸۰}</p> <p>جعفر ابراهیمی، عضو کانون صنفی معلمان تهران</p> <p>پروین محمدی، عضو هیئت مدیره اتحادیه آزاد کارگران</p> <p>مازیار سیدنژاد، فعال کارگری</p> <p>کامیار فکور، امیرعباس آرموند، رهام یگانه فعال مدافع حقوق کارگران^{۸۱}</p> <p>محمود ملاکی، عضو کانون صنفی معلمان بوشهر^{۸۲}</p>	احضار

۷۳	رادیو زمانه ، ۲۹ مهر ۱۴۰۰
۷۴	رادیو زمانه ، ۲ آبان
۷۵	رادیو زمانه ، ۱۹ مهر
۷۶	رادیو زمانه ، ۱۶ آبان
۷۷	رادیو زمانه ، ۲۰ آذر ۱۴۰۰
۷۸	رادیو زمانه ، ۱۶ آذر ۱۴۰۰
۷۹	رادیو زمانه ، ۱۲ آذر ۱۴۰۰
۸۰	رادیو زمانه ، ۲۱ آبان ۱۴۰۰
۸۱	رادیو زمانه ، ۲۷ مهر ۱۴۰۰
۸۲	شورای هماهنگی کانون صنفی معلمان ، ۲۴ آبان

<p>اصغر فیروزی، فعال مدافع حقوق کارگران علیرضا تقفی، مدافع حقوق کارگران پروین محمدی، عضو هیئت مدیره اتحادیه آزاد کارگران^{۸۳} کامیار فکور، روزنامه نگار مدافع حقوق کارگران^{۸۴} تأیید حکم حبس و شلاق اسماعیل گرامی، معلم بازنشسته^{۸۵}</p>	<p>اجرا/ صدور حکم</p>
<p>محمد حبیبی، سخنگوی کانون صنفی معلمان ۱۰۰ کارگر معدن طلا آق دره^{۸۶} سه کارگر کارخانه سیمان کارون به دلیل پیگیری حادثه کار منجر به فوت یک کارگر^{۸۷} ۱۵۰ کارگر ریسندگی شاهین شهر کارگران پتروشیمی خمین^{۸۸} کارگران شیر ایلام^{۸۹} کارگران الیاف بنیاد مستضعفان^{۹۰} چهار کارگر معترض میدان میدوک شهربابک^{۹۱} کارگران نفت و گاز شرکت تسکو در عسلویه^{۹۲}</p>	<p>اخراج از کار</p>

۱۴۰۰ آذر ۱۶	رادپو زمانه،	۸۳
۱۴۰۰ آبان ۱۱	هرانا،	۸۴
شهریور ۳۰	رادپو زمانه،	۸۵
۱۴۰۰ آبان ۳۰	رادپو زمانه،	۸۶
۱۴۰۰ مهر ۴	آبان ۴،	۸۷
۱۴۰۰ آبان ۴	شورای سازماندهی کارگران پیمانی نفت،	۸۸
۱۴۰۰ آبان ۴	فارس،	۸۹
۱۴۰۰ آذر ۱۷	صدا و سیما،	۹۰
	خبرگزاری کار ایران	۹۱
۱۴۰۰ آذر ۲۳	شعار سال،	۹۲

مهاجران

تسلط طالبان بر افغانستان شمار افرادی را که از این کشور می‌گریزند افزایش داده است. ایران یکی از مقاصد پناهجویان افغانستانی گریزان از طالبان است. دولت ایران اما شرایط را برای پناهجویان دشوار کرده و به آنها اجازه نمی‌دهد در ایران بمانند. در تابستان امسال وزارت کشور ایران اعلام کرد پناهجویان افغانستانی را پس از یک دوره اقامت کوتاه در اردوگاه‌های ایجاد شده در سه استان مرزی سیستان و بلوچستان، خراسان جنوبی و خراسان رضوی، به کشورشان باز می‌گرداند. نهادهای ناظر بر وضعیت مهاجران از اخراج گسترده پناهجویان افغانستانی از ایران خبر داده‌اند به گونه‌ای که سازمان بین‌المللی مهاجرت اعلام کرد ایران تنها در طول یک هفته ۲۸ هزار مهاجر افغانستانی را اخراج کرده است.^{۹۳}

مهاجران

همزمان با افزایش سخت‌گیری در مناطق مرزی و بازداشت و اخراج پناهجویان افغانستانی،^{۳۲} نماینده مجلس در تذکری به وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی خواستار ممنوعیت اشتغال مهاجران در فروشگاه‌ها و کارگاه‌ها شدند.^{۹۴}

وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی ایران اشتغال مهاجران افغانستانی را به گروه‌های شغلی خاص محدود کرده است.

۹۳ رادیو زمانه، ۲۱ آبان ۱۴۰۰

۹۴ رادیو زمانه، ۲۴ آبان ۱۴۰۰

افزایش شمار کودکان کار

شمار کودکان بازمانده از تحصیل در ایران افزایش یافته است. وزارت آموزش و پرورش ترک تحصیل ۹۷۰ هزار دانش آموز را تأیید می‌کند، اما مرکز پژوهش‌های اجتماعی برآورد کرده است بیش از سه میلیون دانش آموز به دلیل عدم دسترسی به آموزش مجازی از تحصیل بازمانده‌اند.

افزایش کودکان بازمانده از تحصیل و مهاجران محروم از حمایت‌های دولتی، سبب شده مالک حسینی، مدیر عامل سازمان رفاه، خدمات و مشارکت‌های اجتماعی شهرداری تهران نسبت به « موج جدید کودکان کار» هشدار بدهد.^{۹۵} شهردار تهران کودکان کار را «لکه ننگ» بر چهره شهر خواند. او «ساماندهی کودکان کار» را به سپاه پاسداران واگذار کرد.^{۹۶} در سال‌های اخیر بارها در طرح‌هایی که با عنوان ساماندهی کودکان کار اجرا شده، کودکان مهاجر بازداشت و به مراکز نگهداری منتقل و شماری از آنها از ایران اخراج شده‌اند. مقام‌های حکومتی در ایران می‌گویند که بالغ بر ۸۰ درصد کودکان کار «غیرایرانی» و مهاجر هستند. شهرداری تهران تحت عنوان «جلوگیری از زباله گردی کودکان کار» تصمیم دارد سطل‌های زباله را «قفل‌دار» کند؛^{۹۷} طرحی که بیش از آنکه در جهت حمایت از کودکان کار که شغلی غیر از زباله‌گردی ندارند باشد، در جهت تأمین منافع «مدیریت پسماند» و شرکت‌های پیمانکاری خواهد بود.

مقام‌های دولتی و شهرداری‌ها در آمار خود تنها کودکان کاری را لحاظ می‌کنند که در خیابان کار می‌کنند، و بدین ترتیب شمار آنها را فقط نیم میلیون نفر برآورد می‌کنند. رئیس انجمن مددکاری اجتماعی ایران اما از اشتغال حدود ۷ میلیون کودک کار در کارگاه‌های خارج از شمول قانون کار همچون خیاط‌خانه‌ها، قالیبافی‌ها، تعمیرگاه‌ها و کارگاه‌های کوچک خبر داده است.^{۹۸}

قوانین کار جمهوری اسلامی حداقل سن اشتغال را ۱۵ سال می‌داند و به همین دلیل کودکان ۱۵ تا ۱۸ ساله در آمارهای مربوط به کار کودکان نادیده گرفته می‌شوند.

۹۵	ایلنا ، ۲۱ مهر ۱۴۰۰
۹۶	اسکان نیوز ، ۲۸ مهر ۱۴۰۰
۹۷	ایلنا ، ۳۰ شهریور ۱۴۰۰
۹۸	رادیو زمانه ، ۱۴ آذر ۱۴۰۰

حوادث کار: پاییز مرگبار

در فاصله ۲۰ شهریور تا روزهای پایانی آذر (۲۳ آذر) دستکم ۲۴۸ کارگر در ایران بر اثر حوادث کاری مصدوم شدند یا جان باختند. آبان امسال یکی از پرحادثه‌ترین ماه‌ها برای کارگران بود. تنها در این ماه دستکم ۶۰ کارگر مجروح شدند یا جان باختند.^{۹۹}

وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی در یک گزارش کلی از وقوع بیش از ۱۳ هزار حادثه کاری در طول یک سال گذشته و مرگ ۷۰۰ تا ۸۰۰ کارگر خبر داد؛ رقمی که با توجه به ثبت نشدن برخی از حوادث کاری منجر به مصدومیت یا مرگ در کارگاه‌های خارج از شمول قانون کار با واقعیت فاصله دارد.

طی سه ماه گذشته حوادث کاری جان ۱۰۸ کارگر را گرفت. همانند فصول قبل کارگران ساختمانی در رده نخست حوادث منجر به فوت قرار داشتند. با توجه به فصل برداشت، تعداد قربانیان حوادث بخش کشاورزی نیز نسبت به فصل‌های قبل افزایش یافته است. بسیاری از حوادث کشاورزی گزارش نمی‌شود. تنها در یک نمونه در همدان ۱۵۰ کارگر در فصل گردو چینی مصدوم شدند.

شمار جان باختگان و مصدومان بخش عمومی نیز در ماه‌های اخیر افزایش یافته است؛ سیمبانیان که با قراردادهای پیمانی مشغول به کار هستند، آتش‌نشان‌ها و رفتگران به دلیل شرایط سخت کار و کوتاهی پیمانکاران در تأمین وسایل ایمنی دچار حادثه می‌شوند. جدول زیر که بر اساس خبرهای منتشر شده در رسانه‌های داخلی ایران تنظیم شده است، حوادث منجر به مرگ و مصدومیت کارگران در گروه‌های مختلف را نشان می‌دهد.

بخش	مرگ	مصدومیت
ساختمان و مکنی	۵۴	۳۴
معدن	۵	۳
کارگاه کوچک	۱۰	۲۸
واحد بزرگ	۱۶	۴۲
خدمات عمومی	۱۳	۲۹
کشاورزی	۱۰	۴
جمع	۱۰۸	۱۴۰

کولبران: شلیک‌های مرگبار

با افزایش کنترل‌های مرزی و تداوم همه‌گیری کرونا، تردهای مرزی کولبران کاهش یافته اما شلیک به آنها همچنان ادامه دارد. سازمان‌های ناظر بر وضعیت حقوق بشر در کردستان از مصدومیت و جان‌باختن ۱۴ کولبر در ماه‌های مهر و آبان خبر دادند. تا ۲۳ آذر نیز مرگ یا مصدومیت حداقل ۱۴ کولبر دیگر در رسانه‌ها گزارش شد. ۱۰ کولبر در این فاصله جان‌شان را بر اثر شلیک ماموران مرزبانی، تعقیب و گریز از سوی آنها، سقوط از بلندی و خودکشی از دست دادند. سروش رحمانی، کودک کولبر ۱۵ ساله در پناه پس از اینکه ماموران مرزبانی قاطرهایش را توقیف کردند، خودکشی کرد.^{۱۰۰}

علت	مرگ	مصدومان
شلیک ماموران	۶	۱۱
تعقیب و گریز	۳	۳
انفجار مین	۰	۳
سقوط از بلندی و سرما	۰	۱
خودکشی	۱	۰
جمع	۱۰	۱۸

گزارش‌های پیشین

[گزارش ۱۸](#)

[گزارش ۱۷](#)

به صفحه ویژه حقوق کارگران در ایران سر بزنید:

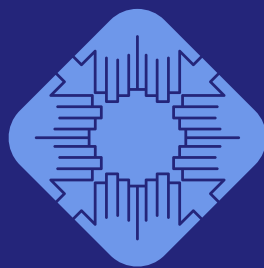
فارسی

<https://www.tribunezameh.com/labor>

English

<https://en.radiozameh.com/labor/>

نظرات خود را با ما در میان بگذارید. برای گزارش‌های آینده چه پیشنهادهایی دارید؟

حقوق کارگران در ایران
بنیاد رسانه‌ای زمانه